

Rize Kuvayi Milliye Mezarlığı İslampaşa'da

İslampaşa mahallesi sırtlarında Rize sahil manzarasını doğudan gören bir tepe var. Tiryakilerin bayırındır orası, aile mezarlığı da oradadır. Bu ailenin büyük onuru Kuvayi Milliye kahramanı Zekeriya Tiryaki dedenin mezarı bu tepededir.

Eskiden panoramik Rize fotoğrafları buradan çekilirdi.

1938 de 70 yaşındayken ölen büyük dede Harun Tiryaki'nin kitabesinin özellikleri dikkati çekiyor. Diğer taşlarda Arap alfabesiyle HUVEL BAKİ yazarken onda Türkçe harflerle BAKİ TANRI yazıyor. 1920'lerdeGülbahar mektebinde öğretmendi, müderristi, hafızdı. O zamanlar böyleydi, birini öğreten diğer dersleri de verirdi. Türk alfabesini ilk öğreten hocalarındandı. (Diğeri yine bu mahalleden Hafız Mustafa Erdoğan)

Harun Tiryaki dedenin mezar taşı bir belge sunuyor bize. Kuzenlerinden birinin daha mezar taşında böyle yazılmış. Taşın sembolleri de çok önemli. Güneşin içerisinde, yukarıya BAKİ, aşağıya TANRI yazılmış.

En yukarıda Ay-Yıldız, Üç Hilali simgeleyen bombeler ve Yaşam Ağacı.

Aileden Mustafa Tiryaki ile dolaşyoruz, ilginç öyküler anlatıyor. Bir mezar taşı okuyorum.

“Besim Öksüz, Milli Mücadele Şehidi”

Mustafa'nın Zekeriya dedesi onun mezarını aşağı mahalleden alıp buraya getirmiş, demiş ki "Kurtuluş harbinde benim cephanelerimi taşırdı, hep yanımdaydı, mezarı da yanımda olsun."

Yazılarından biri: "Savaşa gitti gazi oldu, Kabeye gitti hacı oldu."

Bir taş daha okuyorum: "Dursun Tiryaki"

Bizim türkülerden tanıdığımız kahraman Dursun Kaptan işte burada Tiryaki mezarlığında yatıyor. Harun dedenin yeğeniymiş. Takasıyla Batum'dan silah taşımış. Bunu öyle sıradan bir şeymiş gibi anlattı. Diğer kahramanların yanında onun yaptığı işi sıradan kaldığı için olmalı. Dursun dede savaş bitene kadar sakalını hiç tıraş etmemiş, evine de hiç gelmemiş. Bir de çok türkü söylemiş, şairliği varmış; "55 sefer ettum Kuvayi Milliyeye..."

Aynı yerde Mercan kadın mezarları var. İslampaşa'nın büyük kahramanı Şehit Topçu Yzb.Süleyman Asaf (Mercan) ile yakınlığı olan kadınlar bunlar. Mercan dedelerin anneleri de bu ailedenmiş. Tiryakilerin aile kökleri Gaziantep Oğuzeli'ne dayanıyor. Bu ayrıca önemli.

Bu mezarlık fiilen Kuvayi Milliye Mezarlığıdır, yeni nesillere böyle öğretilmelidir. Bu amaçla grup ziyareti başlattım diyebilirim. Elli yıl önce Gazi Eğitim Enstitüsünde birlikte okuduğumuz sınıf arkadaşlarımla bu sene Rize'de buluştuk ve onlara hazırladığım gezi programına bu ziyareti ekledim. Geldik gördük, dualarımızı ettik. Arkadaşlarım burada yatanlardan ve manzaradan çok etkilendiler.

Burada yatan kahramanların sevk ve idaresinde komutan olanlardan biri olan büyük dedem Miralay Mehmet Arif (Finci) ve şair Aka Gündüz (H.Avni Finci) adını yaşatmak için dede evimizde açtığım kültürevinin özel misafirlerini de buraya getirdim. Finci torunlarından TRT İstanbul Radyosu sanatçısı yeğenim İsmail Hakkı Fencioğlu'nu götürdüm, Kuvayi Milliye Tepesinde fotoğrafını aldım.

Akşamüstüydü, şehir batıda kalıyordu, iyi fotoğraf alınamazdı, ancak Kuvayi Milliye Tepesinin Rize'ye nerden baktığını görmek için bu resim belge olabilir.

Yarım yüzyıllık arkadaşlarımda 1-2-3- Temmuz'da yaptığımız üç günlük Rize gezimizin ikinci günü tarihi Petran (Bedri analılar)köyünün yaylasında Petran ballı yoğurt ve yayla yemekleri yedik. Orada iki bin yıl önce düşman askerlerini hançerleyen amazon analarımızı andık. Koman'da çay içtik.

Burda Roma askerlerine deli bal tuzağı kurmuşlardı. Üçüncü günümüzü Fırtına Vadisi, Zir Kale, Ayder ve Fındıklı Çağlayan evlerine ayırdık. Birinci gün programımızda Atatürk Evi, Rize Kalesi (Mitridate Kalesi), Askoroz Gelinkaya Tepesi ve Kuvayi Milliye Tepesi, Mahalle balık restoranında gün batımı manzarası, Mayana kültür ışlığında İsmail'den dede evine şarkılar vardı.

Üç günlük gezimizi Ovit Tur ile yaptık, memnuniyetimizi buradan ilan ediyorum. Kaptanımız İbrahim benim tarih anlatmalarımın hiç şikayet etmedi, turların gitmediği öyle sapa yerlere bizi götürdü, o da memnun kaldı, bizi de memnun etti, sağolsun.

Gezi organizasyonunu yapabilmek için bayramdan önce Rize'ye gelmişim. Cumhuriyet caddesinde iki yıl önce gördüğüm bir kirli bayrak hala orda asılıydı. Arkadaşlarımı onun altından yürütemezdim. Esnaf Odalarını devreye soktum, onlar belediyeyle irtibata geçtiler ve ertesi gün o kirli, yırtık, kare şeklinde kesilmiş bayrak değişti. Demek ki üstüne gidince olabiliyormuş.

Zir Kale'ye giderken gördüm ki bütün tabelalarda Zil Kale diye yazılmış. Bunun düzeltmesini Pazarlılara bırakıyorum. Bilseler ki adı BAŞ KALE'dir. Bu kaleyi yapan Başoğuzlu Haydar (Ayder) Sultan (Mitri Date)bize sömürgeci Roma'ya direnmeyi öğretmişti. Dedesi Serhaz da SİRKASYA (Kafkasya) bölgesine Ser/Baş olmuştu. ZİR adı ordan gelir. Milat denilen o tarihte onu tarihten silmek istemişlerdi. İşte yeniden Başoğuzluları tarihten silme başladı, tabelalarını değiştiriyorlar. Düzeltmek Pazarlıların görevidir. Çünkü Pazar'ın adı onun EUBADORE /OPADOR olan unvanından geliyor.

Özellikle Hubyarlı (Haberal) köylülere burada iş düşüyor. Sizin ata dedenizdi o kral.

Kralın ünlü sevdası Emine'nin mozikasıyla ünlü Dosma'ya önceki gün yolum düştü, içim gitti. Kapısında aile dostumuz rahmetli kuyumcu udî Can abimizin adını gördüğüm apartmanı tarikatın biri kiralamış... Kitaplarımda anlattığım müzisyen ablamız Zehra ablanın eviyle karşı karşıya. Zehra abla sağ olsaydı kendi evinin avlusunda horon havası çalamayacaktı, iyi ki görmedi bugünleri.

Rize'den sevgilerle...

9.7.2017 / Mahiye Morgül

Dağıtım: Zümrüt Rize, Mersin Tercüman, 08Artvin, Söz Adana, İlk Kurşun İzmir, Güncel Meydan

Dönüt var:

Merhabalar Mahiye Hocam.

Göndermiş olduğun bu yazı (Rize'de Kuvayi Milliye Mezarlığı) için çok teşekkür ederim, beni çok sevindirdiniz (aynı zamanda gururlanmadım da değil...), size çok teşekkür ederim. Benden ve TİRYAKİ oymağından da Rize'deki kardeşlerimize selam ve sevgilerimizi iletmenizi rica ediyorum. Sevgi ve saygılarımla.

Murat TİRYAKİOĞLU
Mustafa Kemal Üniversitesi,
Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü
31000 Antakya-Hatay/Türkiye